

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning

Beslutsdatum	2024-10-XX	Dokumenttyp	Riktlinje
Beslutad av	Kommunfullmäktige	Dokumentägare	Ekonomidirektör
Diarienummer	KS/2024:377	Giltighetstid	Tills vidare

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	3
1.1	God ekonomisk hushållning	3
1.1.1	God ekonomisk hushållning i Tyresö kommun	3
2	Målstyrning	4
2.1	Verksamhetens mål	4
2.2	Finansiella mål.....	4
3	Resultatreserv (RER)	6
3.1	Bakgrund.....	6
3.2	Tyresö kommuns hantering av resultatreserv.....	6
4	Resultatutjämningsreserv (RUR)	8
4.1	Bakgrund.....	8
4.2	Tyresö kommuns hantering av resultatutjämningsreserv	8

1 Inledning

1.1 God ekonomisk hushållning

I enlighet med kommunallagen (2017:725, 11 kap.) ska kommuner ha en god ekonomisk hushållning i all sin verksamhet och i verksamhet som bedrivs av andra juridiska personer, exempelvis kommunala bolag. Denna riktlinje reglerar verksamhet som bedrivs inom Tyresö kommun. Den ekonomiska styrningen av Tyresö Bostäder regleras i kommunens ägardirektiv för bolaget. Dessa riktlinjer och ägardirektiv ska främja en hållbar ekonomisk utveckling i den kommunala koncernen i ett långsiktigt perspektiv.

God ekonomisk hushållning handlar om att bedriva den kommunala verksamheten på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt i ett kortare såväl som längre tidsperspektiv. Om verksamheternas kostnader överstiger intäkterna över en längre period innebär det att framtida generationer kommer betala för tidigare generationers förbrukade resurser. Kommunen ska bland annat uppvisa ett positivt ekonomiskt resultat på en nivå som gör att den finansiella ställningen inte urholkas över tid, samtidigt som verksamhetens mål uppfylls inom fastställda budgetramar.

Kommunallagen ger även kommunerna möjlighet att jämna ut balanskravsresultat mellan år genom en resultatutjämningsreserv (RUR) och en resultatreserv (RER) för att på så sätt parera balanskravsresultatet mot konjunktur nedgångar, tillfälliga kostnadsökningar eller intäktsminskningar.

Borgensförpliktelser gentemot Tyresö Bostäder fastställs i kommunplanen för respektive år. Övriga borgensförpliktelser beslutas individuellt vid behov. Alla beslut om borgensförpliktelser ska beaktas utifrån god ekonomisk hushållning.

1.1.1 God ekonomisk hushållning i Tyresö kommun

God ekonomisk hushållning innebär att såväl verksamhetsmässiga som finansiella mål uppnås. God ekonomisk hushållning i Tyresö kommun innebär att:

- den samlade kommunala servicen ska infria kommuninvånarnas behov och förväntningar och dessutom bedrivs på ett kostnadseffektivt sätt, samt att
- kommunens ekonomi är hållbar över tid

God ekonomisk hushållning handlar inte enbart en ekonomi i balans, utan innefattar också ett krav på att kommunens finansiella medel används på ett effektivt sätt. Det betyder också att kommunen måste ha en beredskap att kunna möta framtida utmaningar och i god tid kunna vidta nödvändiga åtgärder när så krävs.

God hushållning och långsiktig ekonomisk hållbarhet ska råda i hela kommunkoncernen och verksamheterna ska bedrivs ändamålsenligt och kostnadseffektivt.

Ordning och reda i ekonomin är en förutsättning för kvalitetsutveckling i verksamheterna, såväl hos kommunal som privat regi och bolag. God ekonomisk hushållning kräver en ansvarsfull resursanvändning, ett förhållningssätt som ska genomsyra kommunens verksamhet. Ansvarsfull resursanvändning innebär bland annat att kontinuerligt ta tillvara möjligheterna till både effektiviseringar och omprioriteringar. Ekonomisk hållbarhet innefattar också ett framtidsperspektiv som till exempel beaktar utrymme för kommande investeringsbehov eller andra parametrar som påverkar kostnader och intäkter.

God ekonomisk hushållning i Tyresö kommun innebär att kommunen och dess bolag ska ha en stabil ekonomi för att kunna möta nedgångar och kriser i samhällsekonomin, men också att ha en ekonomisk medvetenhet även under godare tider.

2 Målstyrning

2.1 Verksamhetens mål

I kommunplanen fastställer kommunfullmäktige övergripande mål och indikatorer för kommunen. Samtliga nämnder tar fram mål och indikatorer till de av kommunfullmäktige fastställda målen. Mål och indikatorer definieras utifrån ett tydligt samband mellan resurser, prestationer, resultat och effekter.

Varje nämnd och bolag ansvarar för att uppnå uppsatta mål, uppdrag och bedriva verksamheten inom de ekonomiska ramar fullmäktige fastställt. Kommunstyrelsen har ett uppföljningsansvar relativt övriga nämnder och kan vid behov ta initiativ till att kommunfullmäktige agerar. Uppföljning genomförs löpande under året och den slutliga bedömningen görs i årsredovisningen. Utvärderingen av god ekonomisk hushållning i kommunen är en sammanvägning av utfallet inom respektive mål. En sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen och utvecklingen redovisas i delårs- och årsredovisningen.

2.2 Finansiella mål

Tyresö kommuns finansiella mål som fastställs i denna riktlinje utgör en grund som syftar till att säkerställa en hållbar och långsiktig finansiell utveckling. Målen är formulerade utefter den finansiella ställning som Tyresö kommun behöver för att kunna möta dess medborgare med kommunal service. Förutom verksamhetskostnader innefattar även detta investerings- och underhållsbehov i kommunens fastighets- och anläggningsbestånd samt övrig infrastruktur.

Nivån på de finansiella målen fastställs i respektive års kommunplaner och utgår från de ekonomiska förutsättningarna som råder inför varje givet verksamhetsår, exempelvis skatteintäktsutveckling, demografisk sammansättning i kommunen, konjunkturläge, investerings- och reinvesteringsbehov. Ett exempel kan vara att under perioder med stora

investeringsutgifter fastställa resultatmål som främjar en hög självfinansieringsgrad. Tyresö kommun har satt upp nedanstående fyra finansiella mål för att understödja en god ekonomisk hushållning:

- **Resultatmål**
Kommunen ska uppnå ett ekonomiskt resultat som främjar en långsiktigt stabil balansräkning samt hög självfinansieringsgrad av investeringar. Under en mandatperiod ska det genomsnittliga resultatet efter balanskravsjusteringar vara minst 2,5 % av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning.
- **Soliditetsmål**
Kommunen ska upprätthålla en solid ekonomisk ställning över tid. Soliditetsmålet definieras som eget kapital inklusive pensionsförpliktelser i förhållande till balansomslutning. Kommunens soliditet ska uppgå till minst 20 %. Exklusive pensionsförpliktelser ska kommunens soliditet uppgå till minst 32 %.
- **Finansieringsmål**
Kommunens finansieringsrisk, dvs. låneskulden i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning, ska ligga på en nivå som håller skuldsättningen på en långsiktigt hållbar nivå. Kortsiktigt ska låneskulden i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning uppgå till högst 55 %. Långsiktigt bör kvoten ligga under 35 %.
- **Investeringsmål**
Kommunens avskrivningskostnader ska hållas på en nivå som bibehåller kvalitets- och leveransförmåga i den övriga kommunala verksamheten. Målet definieras som kommunens avskrivningar i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning. Målet kommer att fastställas i respektive kommunplansprocess utefter rådande förutsättningar med utgångspunkt från de övriga finansiella målen.

Syftet med ovanstående mål är att skapa en solid ekonomisk grund och stabilitet över tid, för att i sin tur säkra att inte kommande generationer ska behöva betala för tidigare generationers konsumtion av kommunal service. Detta innebär att investeringar i möjligaste mån ska finansieras med överskott från verksamheten. I den mån investeringarna lånefinansieras bör låneutvecklingen långsiktigt inte öka i högre takt än intäkterna från skatter och

statsbidrag. Lån renderar i räntekostnader som dels kan komma att ta ett alltför stort utrymme i kommunens totala kostnadskostym, dels föras vidare till kommande generationer. En ökad låneskuld ökar också den finansiella risken genom räntekänsligheten. Vid sidan av självfinansieringsgrad och ökad låneskuld bör investeringsvolymernas storlek också beaktas utifrån konsekvensen av höga avskrivningskostnader - ofta kopplade till långa avskrivningstider - vilka belastar kommunens resultaträkning. Kommunens handlingsutrymme framgent riskerar att begränsas när avskrivningar, i kombination med stora räntekostnader, upptar en alltför hög andel av kommunens totala kostnadsmassa. Utifrån detta resonemang bör inte heller avskrivningarna över tid öka mer än vad intäkterna från skatter och statsbidrag gör. Sammantaget utgör att de fyra finansiella målen en viktig del i ekonomistyrningen mot en god ekonomisk hushållning i Tyresö kommun och en väl avvägd balans mellan ekonomiska resultat, finansieringsbehov och investeringstakt.

3 Resultatreserv (RER)

3.1 Bakgrund

Från och med 1 januari 2024 ges kommuner möjlighet att reservera resultat i en resultatreserv (RER). Denna möjlighet ersätter den tidigare resultatutjämningsreserven (RUR) som ska fasas ut senast 2033. Disponering ur resultatreserven har ett betydligt friare regelverk än den tidigare resultatutjämningsreserven. Huvudregeln är att resultatreserven kan användas vid oförutsedda kostnadsökningar eller intäktsbortfall. Den kan till exempel också användas för att täcka vissa särskilda, planerade kostnader ett enskilt år, exempelvis till följd av omstrukturering av verksamhet för att på sikt nå god ekonomisk hushållning. Syftet med resultatreserven är att öka flexibiliteten i kommunens ekonomistyrning och därigenom skapa förutsättningar för en god ekonomisk hushållning.

Hantering av RER ska ske i enlighet med kommunfullmäktiges beslutade lokala riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

3.2 Tyresö kommuns hantering av resultatreserv

- Tyresö kommun ska kunna avsätta medel i en resultatreserv när detta är förenligt med god ekonomisk hushållning.
- Beslut i kommunfullmäktige kan fattas i anslutning till att kommunplan med budget fastställs, men slutgiltigt beslut fattas alltid i anslutning till att årsredovisningen fastställs.

- Reservering till en resultatreserv kan antingen baseras på årets resultat enligt resultaträkning eller på årets resultat efter balanskravsjusteringar. Reserveringen ska baseras på det resultat som är lägst mellan de båda resultaten, med möjlighet att avsätta det högsta belopp som lagen medger.
- Om kommunen har ett positivt eget kapital kan den del som överstiger en procent av summan av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning avsättas. Om kommunen har ett negativt eget kapital kan den del som överstiger två procent av summan av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning avsättas.
 - Högre gränsvärde för reservering till resultatreserv kan sättas om detta bedöms förenligt med god ekonomisk hushållning under en given period.
- Resultatreserven får högst uppgå till ett belopp som motsvarar fem procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning.
 - Nivån på totala avsättningen till resultatreserven vid varje periodsavslut ska värderas i förhållande till god ekonomisk hushållning.
- Resultatreserven får användas de år det bedöms att detta är i linje med god ekonomisk hushållning och är en del av en plan för att kommunen åter ska nå ett resultat som motsvarar resultatmålet. Disponering kan exempelvis göras för att täcka oförutsedda utgiftsökningar eller inkomstbortfall. Disponering kan också göras i samband med tillfälliga kostnadsökningar till följd av nödvändig omstrukturering av verksamhet.
- Disponering av resultatreserven får endast göras till en nivå för att uppnå balanskravsresultat noll och därigenom undvika ett återställande av ett negativt balanskravsresultat.
- När beslut om disposition av resultatreserven fattas i anslutning till kommunplansbeslutet ska kommunplanen innehålla en redogörelse för att på sikt nå god ekonomisk hushållning.
- När beslut om disposition av resultatreserven fattas i anslutning till årsredovisningen ska det i förvaltningsberättelsen framgå till vad och varför medlen har använts.

- Kommunfullmäktige får under löpande år fatta beslut om disponering från resultatreserven om de ekonomiska förutsättningarna förändras kraftigt. Beslutet förutsätter att kriterierna för att disponera medel ur reserven är uppfyllda.

4 Resultatutjämningsreserv (RUR)

4.1 Bakgrund

Det främsta syftet med reglerna för RUR som infördes år 2013 var att kommuner i balanskravsutredningen skulle få möjligheter att utjämna intäkter över tid och därigenom få bättre förutsättningar att möta effekterna av konjunkturvariationer. Möjligheten att göra reserveringar i RUR upphörde från 1 januari 2024 i och med att regelverket för RER infördes. Återföring av reserverade medel från RUR i balanskravsutredningen är möjlig fram till år 2033.

Nedan redovisas Tyresö kommuns regelverk för lokal hantering RUR.

4.2 Tyresö kommuns hantering av resultatutjämningsreserv

- I enlighet med förändring av kommunallagen kan inga ytterligare reserveringar göras i resultatutjämningsreserven.
- RUR:s sammanlagda belopp får uppgå till högst 150 mkr.
- Medel ur RUR får disponeras när underskott uppstår till följd av att skatteintäkternas värde minskar i en konjunkturcykel.
- Om den underliggande skatteunderlagsutvecklingen i riket understiger den genomsnittliga utvecklingen av skatteunderlaget för de senaste tio åren får RUR disponeras för att täcka eventuella underskott i budget eller årsbokslut.
- Högst 50 procent av reserven får användas under ett enskilt år. Om reserven är under 50 mnkr får hela reserven användas under ett år.
- Kommunfullmäktige kan fatta beslut om att budgetera ett underskott som finansieras med disponering av RUR.
- Kommunstyrelsen fattar beslut under löpande år om disponering av RUR för att finansiera verksamheten när hastigt försämrade skatteintäkter befaras leda till underskott. Kriterierna ovan för rätten att disponera medel ska dock vara uppfyllda.
- Slutlig disponering av reserven beslutas av kommunfullmäktige i samband med årsredovisningen.

